

Дата проведення - 24.03.2020 . Викладач. Алмашій М.І.

Тема. Динаміка холодної війни. Протистояння НАТО та ОВД.

Пояснення навчального матеріалу

Причини та періоди «холодної війни». Оголошення «холодної війни» для багатьох було несподіваним - воно викликало подив навіть у деяких членів американського уряду, зокрема в міністра торгівлі (колишнього віце-президента в уряді Ф. Рузвельта) Генрі Уоллеса.

«Холодна війна» мала як внутрішні, так і зовнішні причини.

До внутрішніх причин належать:

- зростання впливу військовиків та представників спецслужб на внутрішньо- та зовнішньополітичний курс США;
- милітаризація економіки, що відбулася за роки Другої світової війни (створення військово-промислового комплексу);
- пошук зовнішньополітичного «ворога» як засіб консолідації суспільства.

До зовнішніх причин належать:

- перетворення СРСР і США на наддержави і виникнення між ними гострих протиріч із питань повоєнного устрою світу;
- встановлення радянської моделі суспільства в країнах Східної Європи і протидія цьому процесу з боку Великої Британії і США;
- боротьба за «сфери впливу» між СРСР і США в різних регіонах світу;
- цивілізаційне протистояння культур Сходу і Заходу.

ОСНОВНІ ЕТАПИ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ» :

- 1946-1955 рр. - період створення військових блоків (НАТО, СЕНТО, СЕАТО, ОВД), поділу Німеччини на ФРН і НДР, розробки планів ядерного нападу на СРСР («Дропшот» та інші), війни в Кореї;
- 1955-1960 рр. - період спроб пошуку діалогу (Женевська нарада керівників СРСР, США, Великої Британії і Франції), призупинення ядерних випробувань, візит М. Хрущова до США;
- 1960-1975 рр. - період криз і розрядки міжнародної напруженості (будівництво Берлінського муру, Карибська криза, конфлікт у В'єтнамі, підписання договорів про заборону ядерних випробувань у атмосфері та їх припинення в космосі і під водою та про обмеження стратегічних озброєнь - ОСВ-1, Заключного акту Ради Безпеки і співробітництва у Європі);
- 1979-1991 рр. - період завершення «холодної війни» (підписання договору ОСВ-2, не ратифікованого сенатом США, конфлікт у Афганістані та його припинення, знищення ракет середньої дальності, ліквідація ОВД, розпад СРСР і європейського соціалістичного табору);
- з 2018 р. - період відновлення «холодної війни», тепер уже між РФ та її союзниками й країнами НАТО.

Заручниками і жертвами «холодної війни» стало немало політичних, військових діячів та держав світу, оскільки під приводом боротьби з комуністичною (чи антикомуністичною) активністю скрізь здійснювалося придушення національно-визвольних рухів у країнах, які прагнули позбутися економічної, військової або політичної залежності від наддержав.

«Холодна війна» охопила не тільки сфери, прямо чи опосередковано пов'язані із виробництвом озброєння, - вона дістала широкий вияв навіть у спорті, де нагороди почали розглядатися як ознака переваги однієї суспільної формації над іншою. Сполучені Штати і деякі країни Західної Європи в 1980 р. вдалися до бойкоту Олімпійських ігор, що проводилися в Москві. У відповідь СРСР і країни Східної Європи бойкотували Олімпіаду 1984 р. в Лос-Анджелесі.

Протистояння охопило публіцистику, живопис, кінематограф і, навіть, комп'ютерні ігри, що призвело до появи специфічних культових персонажів на зразок Джеймса Бонда та Рембо.

Одразу по закінченні Другої світової війни виникла проблема заборони «безвідповідальних радіопередач з однієї країни до громадян інших країн», з приводу чого Генеральна Асамблея ООН тричі (у 1947, 1949 та 1950 рр.) змушена була приймати відповідні резолюції. Відтак, з ініціативи президента США Д. Ейзенхауера, було створено мережу секретних приватних радіостанцій за кордоном, «на які б не поширювалися обмеження, властиві для урядових радіостанцій». Найбільш відомими з них є радіо «Вільна Європа» та «Звільнення» (з 1959 р. - «Свобода»). Перша з них вела радіопропаганду для населення Східної та Центральної Європи, сферою інтересів другої визначався Радянський Союз. Також у програмі «Голос Америки» - офіційного «рупору» уряду США - 40 % часу відводилося передачам на соціалістичні країни.

Закріплення матеріалу

Хронологічну. Скільки часу минуло від фултонської промови У. Черчілля до початку корейської війни?

Просторову. Покажіть на карті країни-учасниці блоків НАТО і ОВД.

Інформаційну. 1. Поясніть значення терміна «холодна війна». 2. Проаналізуйте причини, хід та наслідки американсько-в'єтнамської війни.

Мовленнєву. Обговоріть у групах питання, чи можна було уникнути «холодної війни». Свою думку аргументуйте.